

Som en bil uden bremses

- Interview med forstander, Dan Wollbrink, Kingstrup

Når en hjerneskadet person har fået en skade i frontallap-området, giver det ofte store problemer med at omgås andre mennesker. Det kniber med impulsstyringen, og nogle personer bliver ”som en bil uden bremses”. Vidensteamet har besøgt Kingstrup på Vestfyn, der er et dag – og døgntilbud for voksne senhjerneskedede, for at få indblik i, hvordan der arbejdes pædagogisk med disse mennesker.

Af Jens Møller

Bag om Kingstrup

Kingstrup blev oprettet i 1999 som et døgn – og dagtilbud til voksne senhjerneskedede – primært med såkaldte frontallapskader - i Fyns Amt. Tilbudet er indrettet i en tidligere børneinstitution fra 1930´erne, hvorfor både bygninger og omgivelser er meget rummelige og fleksible. Kingstrup har 12 dagcenterpladser, 8 døgnpladser og 31 ansatte alt inklusive.

Tilbudet blev oprettet, fordi de fynske kommuner havde store problemer med at håndtere denne gruppe af borgere, der pga. af deres skade ofte har vanskeligt ved at indgå i normale sociale sammenhænge – bl.a. fordi mange udvikler en udadreagerende eller voldsom adfærd. Flere pårørende var også bekymret over, at deres familiemedlemmer befandt sig i ”dårligt selskab” og blev kriminelle eller misbrugere.

Beboerne på Kingstrup

Beboerne på Kingstrup har alle pludseligt erhvervet sig en hjerneskode efter det 15. år – primært pga. af trafikuheld eller blodpropper. Typisk er der tale om ”frontallapskader”, hvilket vil sige, det område af hjernen, der styrer

impulser, følelser m.m.. For beboerne betyder det, at de har svært ved at hæmme deres impulser, svært ved at overskue sociale situationer og at de stresses og udtrættes meget hurtigt. Nogle har også hukommelsesproblemer og er meget let afledelige. Derudover har nogle af beboerne haft et konfliktfyldt liv før skaden, måske med misbrug og/eller kriminalitet, hvilket yderligere komplicerer deres situation. Kingstrup har da også pladser til domsanbragte beboere, som er vurderet til at ville kunne få den mere kvalificeret hjælp på Kingstrup.

Kingstrups forstander, Dan Wollbrink, sammenfatter; ”vores beboere har simpelthen mistet evnen til at opføre sig ordentligt. De har svært ved at løse konflikter og ændre strategi – og så har flere af beboerne derudover vanskeligheder med at erkende, at de har et handicap og behøver hjælp”.

Forstander Dan Wollbrink (th.) viser rundt på Kingstrup

Motivation

Først og fremmest gælder det om at skabe motivation hos beboerne. Det kan imidlertid være en vanskelig opgave, da beboerne som oftest mangler erkendelse af deres handicap og derfor har svært ved at forstå, hvorfor de i det hele taget befinder sig på Kingstrup. Men udgangspunktet på Kingstrup er, at alle har et eller andet mål med livet – det skal bare findes frem, og så skal der fokuseres på det. Dan Wollbrink forklarer; "vi kommer ingen vegne, hvis ikke beboerne har et mål. Processen kan sammenlignes med en fodboldbane, hvor spillerne møder forskellige forhindringer på vej frem mod målet. Beboerne skal selv gå vejen, men vi er der til at hjælpe dem med de forskellige forhindringer og med at fastholde målet".

Struktur

Som følge af hjerneskaden er beboernes verden blevet mere "kaotisk", og derfor har de brug for struktur i hverdagen. Det er dog ikke en slavisk form for struktur eller en metode, men snarere en form for organisering. Dan Wollbrink

uddyber; "Man kan sige, at hver beboer er i besiddelse af et vist antal perler, men pga. skaden er de røget "af snoren" og ligger hulter til bulter. Derfor skal de sættes tilbage på snoren i en rækkefølge, der tager hensyn til beboerens behov og kunnen. Det gælder om, at skabe en forudsigelig ramme for beboerne, så de bliver i stand til at arbejde frem mod deres mål".

Det gøres bl.a. ved at skabe beskæftigelse, der matcher den enkelte beboers behov. For mange af beboerne er det også vigtigt at have en "arbejdsidentitet", hvorfor der er run på værkstedet og dyrepasningen. Udførlige billeddagbøger, der hænger rundt omkring på væggene, er også med til at skabe forudsigelighed for beboerne, der fx kan have svært ved at huske, hvad de lavede i går.

Opslagstavlen med billeder af hverdagen på Kingstrup hjælper beboerne med at huske og skabe overblik.

Relationsarbejde

Før beboerne kan gå i gang med at manøvre sig igennem "fodboldbanen" mod deres mål, må personalet skabe en relation til beboeren, så han vil acceptere deres hjælp. At skabe denne relation kræver et godt kendskab til

beboeren, hans "præmorbid historie" (forhistorie), hans mål og vejen til disse mål. Dan Wollbrink forklarer; *"når relationen er skabt, kan vi hjælpe beboeren med at skabe en ny identitet ved bl.a. at konfrontere ham via dagligdags-situationerne og guide ham igennem som en slags markør"*.

Wollbrink nævner følgende eksempel; *"i stedet for verbalt at konfrontere en tidligere tømrer med at han ikke kan arbejde med sit fag mere, finder vi en tømrer-opgave, som han skal arbejde med sammen med en ansat – og gennem den proces vil han ofte opnå en eller anden form for forståelse for, at han skal arbejde med noget andet. I dette tilfælde blev køkkenarbejdet det foretrukne job"*.

Dette hænger også sammen med neuropædagogikken, som der arbejdes med på Kingstrup. Ideen er i korte træk, at fokusere på, hvad den enkelte beboer kan i stedet for - som man gjorde førhen - at fokusere på, hvad han ikke kan. Det drejer sig om at finde de stærke sider og bygge videre på dem.

Konfliktpolitik

Det at beboerne mangler impulsstyring og har svært ved almindelig social omgang betyder, at der kan opstå mange konflikter både mellem personalet og beboerne og beboerne imellem. Derfor er der blevet formuleret en konfliktpolitik, der bl.a. går ud på, at der tales åbent om konflikter, at der sættes ord på, hvad der er konflikter, og hvad der ikke er - og at der skal tages ved lære af dem. Der vil uundgåeligt opstå "pædagogiske" konflikter, fordi medarbejderne ikke altid lige ved,

hvad de skal stille op, eller fordi de i situationen er uopmærksomme på, hvad hensigten med opholdet er. Det væsentlige er i den forbindelse, at der tales om disse forhold og uden at tale om skyld.

Dan Wollbrink forklarer; *"det er nytteløst at gå ind i konflikter – for de kan jo pga. af deres hjerneskade ikke tage ved lære af dem. Det gælder om for os, at vi hele tiden skal være et skridt foran – og dermed tage gassen af ballonen før den eksploderer. Man kan også sige, at vi skal være deres frontallapper"*.

Balancen mellem magt, omsorg og svigt er hårfin. Hvis fx en beboer vil på værtshus, kan personalet blive nødt til at stoppe ham, selvom det skaber en konflikt, fordi de ved, at han vil udsætte sig selv for farlige situationer. Hvis ikke personalet griber ind, og venter til "der bliver ringet", svigter de i virkeligheden beboeren og drager dermed ikke tilstrækkelig omsorg for ham.

De fysiske rammer

Konfliktpolitikken hænger også sammen med den fysiske indretning, der i høj grad er tilpasset beboernes problemskabende adfærd. Fx er gangene meget brede, og der er i det hele taget meget plads og rum både inde og ude. Det vigtigste er imidlertid, at indretningen er fleksibel, således den tager hensyn til beboernes sindstilstand. Fx kan værkstedet, hvor beboerne til daglig arbejder, tilpasses den enkeltes behov via afskærmning m.m..

Faldgruberne

Én af faldgruberne, når man arbejder med hjerneskadede mennesker, er at man glemmer

deres skade. Dan Wollbrink forklarer; *"faren er, at man bliver offer for sin egne succes og glemmer at fastholde den pædagogiske linje – for personen vil altid være hjerneskedet og vil altid have brug for en målrettet pædagogisk indsats"* .

Et andet problem er ifølge Dan Wollbrink, *"hvis vi ikke har tid nok i dagligdagen, eller glemmer at reflektere over det vi gør - hvis vi bare gør, som vi plejer og bliver vanemennesker. Vi skal hele tiden stille spørgsmål ved vores indsats, og åbent diskutere den"*. Kun på den måde kan vi være med til at metodeudvikle indsatsen for disse massivt skadede mennesker.

Kontaktoplysninger:

Kingstrup - Fredehjemsvej 2 - 5591
Gelsted - Tlf. 64 492 492
www.fyns-amt.dk

FAKTABOKS:

Kingstrups Mål

- **Skabe så meget ro i deres kaos, at beboerne kan træffe selvstændige og konstruktive valg**
- **Beboerne oplever, at livet har værdi på trods af skaden**
- **Sikre at den enkelte udvikler sig i sit eget tempo og accepterer hjælp "udefra"**
- **At den enkelte får succesoplevelser og oplever at "jeg du ´r til noget"**

Fakta om Kingstrup

Tilbud til hjerneskeramte –
primært frontallapskadet
8 døgnpladser á 2700 kr
12 dagpladser á 830 kr
31 ansatte